

rubor asoma al rostro, y no es posible dejar de maldecir, en nombre de la civilizacion y de la verdadera libertad, la brutal tirania que hipócritamente ha realizado tan vandálicos actos, arrebatando al arte joyas valiosísimas y à la pàtria monumentos conmemorativos y páginas irremplazables de su gloriosa historia.

JUAN ITURRALDE Y SUIT.

(De la *Revista Euskara*).

GUADALUMENDIKO KANTAERA. MANTUPEA ETA GURUTZEPEA.

POESIA SEÑALADA COS MENCION HONORÍFICA EN LOS JUEGOS FLORALES
DE SAN SEBASTIAN.

I.

¡Irun-aldeko ilar eder au
Zoragarria bai-dago!
Agiri-dira Oyarzun mendi,
San Marzial, da geyago;
Beste aldetik Larrun altuba
Urruña aldea beerago:
Oyen-ondoan Euskaldunentzat
Bost-erri-maite badago.

II.

Begira an-bian Hendayakoa
Eta Bidaso ibaya;
Bere gañetik dator suta-gar
Burnibideko pasaya:
Ondarraitz dago beste aldera,
Ta andik-gorago da alaya
Euskaldun-andi Abadi-k duben
Jauregi-berri galaya.

III.

Lekurik eder pollitenean
Ondarrabi-ko Uriya
Milla-gerratan leyaltasunez
Beti-gogoangarriya;
Gorde-beazu beti zuretzat
Ama Birjiña Mariya;
Zabal zayozu zure mantuba
Zeruko izarren argiya.

IV.

¡Ichaso zelai zabal arroa!
Ez nazazula arritu
Oroiazirik zenbat bider zu
Odolez zeran gorritu.
¿Zenbat olatu burrukaz dezu
Milla ontzidi zatitu?
¿Zenbat dirade osiñ oyetan
Zuk irinchita gelditu?

V.

Baña zuregan arritzekoak
Anai gureak badira,
Oyarzabal-i Okendo-tarrai
Eta Churruikai begira:
Ur urdiñ oyen bizkarrak irrist
Balitz-bezela aingira,
Ontziz lenengo Elkano batek
Mundu osoa du jira.

VI.

¡Olarso mendi-epaitz ederra!
¿Nola ez ekar gogora
Zu ekusteak, zu aitatzeak,
Erroma-tarren denbora?
Zenbat jendedi anziña ziran
Etorri-zure-albora,
Kantauritarrak mendetu nayaz
Beren ustatarpe gaistora?

VII.

¡Zori-oneko Euskalerrriya
Iñork mendetu gabea!
Etzan arkitu anziña zugan
Gaizkiñ idolo-zalea,
Jainko bakarra maite zenduben
Zeru ta lurren Jabea;
Eta ondoren Salbatzallea
Jainko beraren Semea.

VIII.

¡Erri gaiñoa, kulpaz-bazera
Gaistoen mende gelditzen!!
Zure legeak, zure itzkuntza
Isill ai dira garbitzen
Erreligio-bakar da egia,
Orrela dute azpitzen,
Ta arrazoi-utsa ta arrotasuna
Luzbel-en eran goititzen.

IX.

¡Jesusen Ama! betor zugana
Zeruratu nai dubena;
Aingerubez-gaiñ bakarrik-zera
Jaungoikuaren urrena:
Itzerdicho-bat esan zigozu,
Ta agur naigabe ta pena;
Pozezko malkoz bustiko degu
Zure *Mantupe* barrena.

X.

Zure edertasun miragarria
Oroitzen naute kanpoak,
Udaberriko-lorez jantzirik
Zelayak eta basoak;
Zure izenaren soñu maitea
Chorien kantu gozoak,
Orobat Eliz otsandiko-onen
Kanpayen dinbi danboak.

XI.

Nola dagoan chita taldea
Ollalokaren ondoan,
Nola aurcho bat atsegiñez lo
Iñude baten besoan,
Ala ikusirik zeñ geran ergel
Mundu triste ta gaistoan,
Pozez beterik gaude, Birjiña,
Zure *Mantupe* gozoan.

XII.

Ichaso asar asko pasarik,
Atsegiña da portua;
Euri elurrez, turmoi-chimistaz,
Poz da echean sartua.
Ala izanik zu gure portu
Eche ta leku dontsua,
Atsegiñago da guretzako
Zure *Mantupe* gozua.

XIII.

Zeruko Erregin Santuen poza
 Ta Aingeruena bazera,
 Esan diguzu zerala ere
 Ama gurea berbera:
 ¿Nola ez etor pekatariak
 Laster-da korri batera
 Zure *Mantupe* zillar-da-urrezko
 Zeru orretan sartzera?

XIV.

Guadalupeko arkaitza, zaude
 Inguru-mallaz landua:
 Zure gañean *Gurutze* galant
 Ederra dago sartua,
 Zabal da lodi iru puskatan
 Zeru aldera goitua;
 Karraiatzeko berrogei idi
 Ez omen ziran naikua.

XV.

Zorionean zaude *Gurutza*
 Gipuzkoa-ren iskiñan:
 ¿Guadalupeko mendi-polliten
 Edergarriya, nun ziñan?
 Zeru ta lurra paketzekoa
 Kalbarioan baziñan,
 Ondo gaur emen zuregan Jesus
 Agurtatzera jo giñan.

XVI.

Egiñaz toki egokiya da au,
 Erregutzeko Jaunari:
 ¿Arkaitz gogorak nork landu di-
 ¿Nork ekin zion lanari? (tu
 Amabost *Gurutz* andik diote
 Koroya jarri plazari;
 Gurutz bidea ibill gitezen,
 Jira bat eman berari.

XVII.

¿Ekus dezute arratsaldean
 Goibeldutzean eguna,
 Zazpi kolorez jantzirik dagon
 Uztargi eder chukuna?...
 Orobat gutzat da *Gurutzea*
 Pakezko arku pozduna,
 Zeru ta lurren bitartekotzat
 Jainkoak eman ziguna.

XVIII.

Gu erosteko, or iñsur zuben
 Jesus-ek bere odola;
 Or eman zuben bere bizitza,
 Erru gabea zegola.
 Atozte, atozte *Gurutzepera*,
 Au da zeruko arbola;
 Nor-nai Zerura igo lezake
 Bere itzalean dagola.

XIX.

Atozte, atozte *Gurutzepera*
 Munduko gaiztakeritik;
 Denboraz alde denboraz igas
 Egun gaizto-ta gorritik
 Egun gorriya goritutzen da
 Pekatu beltzen erdoitik;
 Pakeak egin Jainkoarekin,
 Damuz biotzen erditik.

XX.

Bai ¡Gure Jesus! Damutzen gera
 Ainbat pekatu egiña...
 Apaizen bidez kenduko degu
 Oker guztien zikiña:
 Lagun zaiguzu, arren, ontzeko
 Zuk, Ama maite Birjiña,
 Eta iraupenez zeruratzeko,
 Egin gaitzatu gu diña..

Alabiz.

JOSÉ IGNACIO DE ARANA.